

Brussel, 20.3.2020
COM(2020) 123 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

**over de activering van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en
groeiact**

De COVID-19-pandemie heeft geleid tot een grote economische schok die al aanzienlijke negatieve gevolgen in de Europese Unie heeft. De gevolgen voor de bbp-groei zullen afhangen van de duur van de pandemie en die van de maatregelen die door de nationale autoriteiten en op Europees niveau worden genomen om de verspreiding ervan te vertragen, de productiecapaciteiten te beschermen en de geaggregeerde vraag te ondersteunen. In haar mededeling van 13 maart 2020 over de gecoördineerde economische respons op de uitbraak van COVID-19, die op een scenario-analyse gebaseerd is, heeft de Commissie een economisch scenario gepresenteerd waaruit bleek dat het reële bbp met 1 % zou kunnen krimpen in de EU in 2020. In de mededeling werd erop gewezen dat ongunstiger scenario's, die verband houden met een grotere impact van de pandemie, niet kunnen worden uitgesloten. De laatste ontwikkelingen wijzen erop dat die ongunstige scenario's waarschijnlijk zijn geworden. Ervan uitgaande dat de gezondheids crisis tot begin juni of nog langer aanhoudt, zou de daling van de economische activiteit in 2020 immers vergelijkbaar kunnen zijn met de krimp van 2009, het slechtste jaar van de economische en financiële crisis.

De lidstaten hebben reeds begrotingsmaatregelen genomen, of zijn dat aan het doen, en er worden verdere maatregelen genomen om de capaciteit van de gezondheidszorgstelsels te vergroten en hulp te bieden aan de burgers en sectoren die het hardst worden getroffen. Er worden ook aanzienlijke maatregelen ter ondersteuning van de liquiditeit en andere garanties aangenomen, hoewel deze niet onmiddellijk effect hebben op het overheidstekort.

De Commissie volgt deze maatregelen van nabij, die samen met de daling van de economische activiteit zullen bijdragen aan aanzienlijk hogere begrotingstekorten. De Commissie en de Raad hebben reeds duidelijk gesteld dat de volledige flexibiliteit die door het stabiliteits- en groeipact wordt geboden, zal worden toegepast voor de maatregelen die verband houden met de uitbraak van COVID-19. Aangezien de crisis een gebeurtenis is die buiten de macht van regeringen valt en die een aanzienlijke invloed op de overheidsfinanciën heeft, is de bepaling inzake buitengewone gebeurtenissen van het pact van toepassing. Dit impliceert dat het begrotingseffect van de bovengenoemde maatregelen buiten beschouwing zal worden gelaten wanneer de Commissie beoordeelt of het stabiliteits- en groeipact is nageleefd. De beoordeling zal worden verricht op basis van de waargenomen gegevens die door de lidstaten zijn verstrekt, waarbij ook wordt gekeken naar de in aanmerking komende bedragen.

Vanwege de omvang van de begrotingsinspanning die nodig is om de Europese burgers en bedrijven te beschermen tegen de gevolgen van deze crisis, en om de economie na de pandemie te ondersteunen, moet er echter worden gebruikgemaakt van verdergaande flexibiliteit in het kader van het stabiliteits- en groeipact.

De EU moet snel, krachtdadig en gecoördineerd blijven reageren op deze snel evoluerende crisis. Tijdens de videoconferentie met leden van de Europese Raad van 17 maart 2020 heeft de voorzitter van de Commissie de spoedige activering van de zogenaamde algemene ontsnappingsclausule aangekondigd. De clausule werd ingevoerd bij de “sixpack”-hervorming van het stabiliteits- en groeipact in 2011, waarbij werd voortgebouwd op de lessen die uit de economische en financiële crisis waren getrokken. Die ervaring had met name laten zien dat

er in de begrotingsregels van de EU specifieke bepalingen nodig zijn om in een situatie van algemene crisis ten gevolge van een ernstige economische neergang van de eurozone of de EU als geheel een gecoördineerde en ordelijke tijdelijke afwijking van de normale vereisten van die regels voor alle lidstaten mogelijk te maken.

De clausule, die in artikel 5, lid 1, artikel 6, lid 3, artikel 9, lid 1, en artikel 10, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1466/97 en artikel 3, lid 5, en artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1467/97 is neergelegd, vergemakkelijkt de coördinatie van het begrotingsbeleid in tijden van ernstige economische neergang.

Op grond van de algemene ontsnappingsclausule kunnen de lidstaten begrotingsmaatregelen nemen om adequaat met een dergelijke situatie om te gaan, binnen de preventieve en corrigerende procedures van het stabiliteits- en groeipact. Voor het preventieve deel is in artikel 5, lid 1, en artikel 9, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1466/97 specifiek het volgende bepaald: “[...] in perioden van ernstige economische neergang in het eurogebied of in de Unie als geheel, kan het de lidstaten worden toegestaan om tijdelijk af te wijken van het aanpassingstraject richting middellangetermijndoelstelling voor de begroting [...], mits de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn daardoor niet in gevaar komt.” Voor het corrigerende deel is in artikel 3, lid 5, en artikel 5, lid 2, bepaald dat in geval van een ernstige economische neergang in het eurogebied of in de Unie als geheel de Raad, op grond van een aanbeveling van de Commissie, een herzien begrotingstraject kan vaststellen.

De komende beoordeling van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten, de voorjaarsprognoses en het daaropvolgende voorstel van de Commissie voor de landspecifieke aanbevelingen door de Raad zullen een gelegenheid vormen om die nodige coördinatie te waarborgen en richtsnoeren te geven om een passende ondersteunende begrotingskoers op nationaal en op geaggregeerd niveau te bereiken.

Op basis van de bovenstaande overwegingen, en gelet op de verwachte ernstige economische neergang, is de Commissie van mening dat aan de voorwaarden om de algemene ontsnappingsclausule te activeren voldaan is, voor de eerste maal sinds de invoering ervan in 2011, en verzoekt zij de Raad om deze conclusies te bekrachtigen teneinde de lidstaten duidelijkheid te verschaffen.

De algemene ontsnappingsclausule schorst de procedures van het stabiliteits- en groeipact niet. De clausule zal de Commissie en de Raad in staat stellen om de nodige maatregelen op het gebied van beleidscoördinatie binnen het kader van het pact te nemen, terwijl wordt afgeweken van de budgettaire verplichtingen die normaliter van toepassing zijn.